

ATLAS INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL ON SOCIAL SCIENCES

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
ISSN:2619-936X

Vol:5, Issue:17

2019

pp.196-201

Article Arrival Date: 27.01.2019

Published Date: 30.04.2019

ANADOLU HALK İNANIŞLARINDA BÖCEKLERİN YERİ VE ÖNEMİ IMPORTANCE AND ROLE OF INSECTS IN FOLK BELIEFS IN ANATOLIA

Doç. Dr. Emine DEMİR

Düzce Üniversitesi, Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Tarla Bitkileri Bölümü, Düzce/Türkiye.

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31568/atlas.269>
Article Type : Review Article

ÖZET

Toplumlarda bilinen bir dinin veya öğretinin kuralları dışında kalan, ama halk arasında yaygın bir biçimde yaşatılan ve bir sonraki nesle aktarılan inançlar halk inanışları olarak kabul edilmektedir. Bir takım folklorik uygulamalar ve pratikler bu inanışlardan kaynaklanmaktadır. Yeryüzünde tür çeşitliliği açısından en kalabalık hayvan grubunu temsil eden böcekler, günlük hayatımızda çeşitli nedenlerle sürekli etkileşim içerisinde bulunduğumuz canlılardır. Bu çalışmada Anadolu'nun farklı bölgelerinde yaşayan halk topluluklarının inanışları literatürde yer alan çalışmalardan incelenerek, bu inanışlar arasında böceklere dair inançların ne kadar yer ettiği ve halkın günlük hayatında ne kadar yer aldığı araştırılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda, Anadolu'nun farklı bölgelerinde günümüzde uygulanmaya devam edilen inanışlar arasında böceklerle ilgili birçok inanışın yaşatıldığı, uygulanmakta olduğu ve bu inanışların bazı böcek türlerinin korunmasında önemli rol aldığı anlaşılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Böcekler, koruma, halk inanışları, Anadolu.

ABSTRACT

Beliefs that are outside the rules of a religion or doctrine known in societies, but are widely lived among the people and passed on to the next generation, are accepted as folk beliefs. A number of folkloric practices stem from these beliefs. Insects representing the most crowded animal group in terms of species diversity in the world are living things in our daily lives where we interact continuously for various reasons. In this study, the beliefs of people's communities living in different regions of Anatolia were examined in the literature and the beliefs about insects and how much they took place in daily life were investigated. As a result of the investigations, it is understood that many beliefs about insects have been carried out and practiced in different regions of Anatolia and that these beliefs have an important role in the conservation of some insect species.

Key words: Insects, conservation, folk beliefs, Anatolia.

1. GİRİŞ

Bir toplumda, toplumun bilinen dini inançları veya öğretileri içerisinde yer almayan, fakat halk arasında yaygın bir şekilde yaşatılan, ilgi gören, bir sonraki nesle aktarılan inançlar halk inanışı olarak kabul edilmektedir. Halk arasında yaygın olarak kabullenilen davranış ve inanışlar, gelenek-görenek olarak varlığını sürdüren her türlü folklorik uygulama ve pratikler bu inanışlar içerisinde değerlendirilmektedir. Halk inanışları, hayatın hemen her bölümünde yer almaktadır. Doğum, ölüm, evlilik, sosyal etkinlikler vb. her alan bu inanışlara göre şekillenmiştir. Toplumların eğitim, din ve kültürel yapısı değiştikçe bu inanışlarda da değişimler yaşanmış ve bir kısmı yok olmuştur. Ama her şeye rağmen varlığını sürdüren inanışlar mevcuttur.

Anadolu coğrafik konumundan dolayı binlerce yıldır farklı medeniyetlere ve halklara ev sahipliği yapmıştır. Bu nedenle çok çeşitli halk inanışlarını barındıran zengin bir bölgedir. Bu inanışların birçoğu günümüzde de yaşatılmakta olup bunlar arasında böceklerle dair inanışlar da yer almaktadır. Bugün Anadolu'nun farklı bölgelerinde yaşayan halkın böcekler hakkındaki inanışları değerlendirildiğinde oldukça ilginç sonuçlara ulaşılmıştır. Anadolu halkı bazı böceklerle uğurlu, bereket temsili gibi olumlu ve yüceltici anlamlar yüklemişken bazılarında da olumsuz anlamlar yükleyerek onlardan kaçındığı görülmektedir.

2. BÖCEKLERİN YER ALDIĞI HALK İNANIŞLARI

Adadolu halk inanışlarını içeren literatürün taranması sonucu böceklerle ilgili inanışların ve pratiklerin yer aldığı çalışmalar incelemiş olup bu konuda sınırlı sayıda çalışmanın mevcut olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalarda yer alan böceklerle ilgili inanış ve pratikler aşağıda sunulmaktadır:

Tatlılıoğlu (2000)'nin Türkmen ırımları adlı çalışmasında Türkmenlerin inançlarına göre bazı nesnelere uğur veya uğursuzluk bulunur, uğurlu saydığı nesneyi boynuna asar ya da

yanında taşır. Bu nesne taş veya ağaç parçası, bir bitki, garip görünen bir böcek ve kartal tırnağı vs. olabilmektedir. Bu muska ve tılsımların hastalıklardan, nazardan, göze görünmez bela ve kazalardan koruduklarına inandıklarını belirtmektedir.

Arslan (2006)'ın çalışmasında çocuklara veya gençlere nazar değmemesi için, karga boncuğu olarak adlandırılan küçük bir böceğin kabuğu, boncuk büyüklüğünde iğde ya da karaağaç dalı ve mavi boncuk takıldığını belirtmektedir.

Olgunsoy (2007) Balıkesir yöresinde bitki ve hayvanlarla ilgili inanış ve uygulamalar üzerine yapmış olduğu yüksek lisans tezinde böceklerle ilgili inanış ve uygulamalara da yer verilmiştir. Buna göre, peygamberdevesinin uğurlu sayıldığı ve bir eve geldiği zaman uğur getirdiğine, iyi bir şey olacağına inanıldığı belirtilmektedir. Aynı çalışmaya göre; ölen bir insanın oğlu ya da kızı evlendiğinde düğüne bir böcek gelirse uğur getirdiği, Nisan böceği denen böcek bir eve girince kimin eline konarsa o kız ya da erkeğin nişanlanacağına böcek nereye uçarsa nişanlanılacak kişinin o yönde olacağına inanıldığı belirtilmektedir. Suyu düşen cemreden sonra cemre böcek denen bir böcek çıktığı, buna diken böcek de dendiği ve eline diken batınca o böcek çıkarıldığına inanıldığı belirtilmektedir. Hidrellezde karıncanın yığıldığı toprak alınıp eve konulursa bereket olacağına inanılır. Karınca yuvasının ağzına getirdiği yiyeceklerin kabuğunu kuzey tarafına yığarsa kışın çok olacağına, karınca çok çalışırsa kışın çok olacağına, karıncalar çalışmaya geç vakte kadar devam ederse kışın hafif geçeceğine, erkenden yuvalarına girerlerse kışın sert geçeceğine inanılmaktadır. Karıncalar koşuşturursa havanın değişip yağmur yağacağına, karınca bir yere çok toplanırsa yağmur yağacağına inanılmaktadır. Bir evde karınca yuvası olursa bereket olur. Evde karınca çok çıkarsa zengin olunacağına, karınca ahirette su taşıyacağı için öldürülmemesi gerektiğine, bir karınca dahi taşlasan öteki dünyada hesabı olduğuna inanılmaktadır. Bir evde sarı karınca olursa zenginliğe, kanatlı karınca olursa o evden ölü çıkacağına inanılmaktadır. Birinin elbisesine arı konması, evde bol miktarda kurtçuk bulunması, inşaatta kullanılan ağaçta karınca yuvası olması iyiye işaret sayılmaktadır. Yaz başında kelebekler yeni çıkarken beyaz bir kelebek görülürse hayatın bembeyaz geçeceğine eğer kırmızı siyahlı bir kelebek görülürse hayatın kederli elemli geçeceğine inanılmaktadır.

Şahin (2007)'in çalışmasına göre Gaziantep bölgesinde Nizip ilçesi yakınlarında bulunan "Taşbaş Dağı"nda kutsal olduğu kabul edilen yere bölgede çocuk sahibi olmak isteyen kadınlar çıkarak bir dizi ritüel gerçekleştirdikten sonra yerdeki taşların altından böcek bulmaları gerekmektedir. Kaldırılan taşın altından yeşil böcek çıkarsa kız çocuk, siyah böcek

çıkarsa erkek çocuk sahibi olacaklarına ve bunun gerçekleşmesi için de buldukları böceği yutmaları gerektiğine inanılmaktadır.

Uca (2007)'nin Türk toplumunda hidrellez kutlamalarını kapsayan çalışmasında Edirne'de Hıdırellezden beş-on gün evvel insanlar kollarına pembe, kırmızı, yeşil, sarı ve beyaz bez parçaları veya iplik bağlanmakta, hıdırelleze iki gün kala bunların bir taşın altına konmakta ve hıdırellez günü taş kaldırılmaktadır. Taşın altından karınca çıkarsa o yıl o ailenin koyun ve kuzusunun çok olacağına, Peygamber böceği denilen siyah böcek çıkarsa büyük baş hayvanlarının çok olacağına, solucan çıkarsa atlarının çok olacağına inanılmaktadır. Aynı çalışmada İzmir'de Hıdırelleзде uygulanan şu ritüellerde böcekler yer etmektedir; karınca yuvalarından toprak alınır, küçük bir beze sarılıp evde saklanır. O gün evde oturulmaz, çamaşır yıkanmaz, sabuna el sürülmez, sabuna el sürülürse sümüklü böcek, ev süpürülürse kara böcek çok olur.

Güldemir (2008)'in çalışmasında Afyon Bolvadin ve çevresinde halk arasında karıncaya karşı sonsuz merhamet duygusu gösterildiği vurgulanmaktadır. En savunmasız hayvanlardan biri olan karıncaları öldüren veya onların yuvalarını bozan kişinin bir felaketle karşılaşacağına ve kendi yuvasının da bozulacağına inanıldığına bildirilmektedir. Bu nedenle bölgede, anne-babaların çocuklarına karıncayı bilerek öldürmemelerini ve karıncaların yuvalarını asla bozmamalarını, sıkı sıkı tembihlediklerini aktarmaktadır. Yine aynı bölge halkının karıncayı bereket sembolü olarak gördüklerini ve evlerin herhangi bir yerinde karınca görülürse evin bereketi olarak kabul edilip öldürülmeden uzaklaştırılmaya çalışıldığını anlatmaktadır. Yine aynı bölgede eline veya başka bir yerine uğur böceği konan kişinin çok şanslı olduğunun kabul edildiğini bildirmektedir.

Karaoğlan (2008)'nin Kahramanmaraş bölgesinde yaşatılmakta olan halk inanışlarını sunduğu çalışmasında böceklerle ilgili olarak; kara böcek olarak bilinen böceğin vızıldayarak evin içerisine girip oraya buraya uçması veya birisinin çevresinde dolaşması müjdeli bir haber getirdiği şeklinde yorumlandığını yine aynı çalışmada arıların rahatsız ettiği insanlar, dillerini ısırırlarsa arıların geldikleri yere geri döneceklerine inanıldığına ve bir kişinin üzerine at sineğinin konmasının gelecek bir kısmetin müjdesi olarak yorumlandığını ve sineğin tülbent veya bir mendilin içine bağlanıp saklanması gerektiğine inanıldığına bildirilmektedir.

Mollaibrahimoğlu (2008)'in Anadolu halk kültüründe hayvanlar etrafında oluşan inanç ve pratikleri incelediği yüksek lisans tezinde böceklerle ilgili çok sayıda inanç ve ritüele de yer vermiştir. Buna göre; Trabzon'un Şalpazarı Bölgesi'nde çocuğu olmayan kadınlar Sis Dağı'ndaki Hâl Evliyası'na giderler. Evliyanın mezarının çevresi taşlarla çevrilidir. Çocuğu olmayan gelin buraya gelince önce abdest alır, Allah rızası için namaz kılar, sonra mezarın yanında yere uzanarak yatar ve elini taşların altındaki deliklerden birine sokarak bir avuç toprak çıkartır. Eğer elindeki toprağın içinden böcek, karınca gibi bir şey çıkarsa bu çocuğu olacağına, eğer bir şey çıkmazsa bu çocuğu olmayacağına işaret eder. Eline aldığı toprağın içindeki böcek ve karınca ölü olursa, çocuğun da ölü doğacağına inanılır. Aynı çalışmada bu uygulamaya benzer bir uygulamanın Espiye merkez ve çevresinde şu şekilde olduğu belirtilmektedir: İbrahimşeyh Köyü'nde büyük bir kestane ağacının dibinde bulunan kavuğa kadın elini sokar. Eğer eline böcek gelirse çocuğu olacak, gelmezse olmayacak demektir. Başka bir ritüele göre; hamile kadın iç çamaşırından küçük bir parça kopartarak karınca yuvasının üzerine bırakır. Karıncalar bu parçayı yuvalarına götürürlerse oğlu olur, götürmeyip yerinde bırakırlarsa kızı olur. Bu inanışlarda böcekler çocuk sahibi olup olunmayacağını ya da hangi cinsiyette olacağını habercisi olarak algılanmaktadır. Yine aynı çalışmada böceklerle dair şu inanışlar belirtilmiştir: İlk nisan yağmuru yağarken evlerin damının etrafına evin nüfusu sayısınca taş dizilmekte, yağmur dinince taşlara bakılmakta ve kimin taşının altında böcek çıkıyorsa o yılki evin rızkı böcek çıkan şahsın üzerinde sayılmaktadır. Yağ kabının içine karınca dolan evin fakir düşeceğine inanılmaktadır. Bir evde böcek gezerken görülürse

misafir geleceği düşünülmektedir. Bir lohusanın bahçeye dökülen sütünü veya yıkandığı suyu karıncalar içerse, lohusanın sütünün kesildiğine inanılmaktadır. Dobruca Türklerinde köpek uluması, baykuş ötmesi, kukuma, murat puppuk, gukguk diye adlandırılan kuşun evin önündeki ağaca konup ötmesi bir kuşun acele gelmesi ve kanatlı karıncaların evin önünde belirmesi birinin öleceğinin önbelirtisi kabul edilmektedir. Karıncalar yuvalarını derin açarsa kışın şiddetli geçeceği, karıncalar yuvalarına gizlenirse yağmur yağacağı, yine Giresun çevresinde bir evde çok karınca görülürse yağmur yağacağına inanılmaktadır. Aynı çalışmada, mezarlıklarda görülen büyük gözlü gözlü bir kelebeğin bir insanın ruhu olduğuna inanıldığı, köyde bir ölümden sonra bu kelebeğin geldiğine inanıldığı belirtilmektedir. Sinekler grup halinde uçarsa yağmur yağacağı, düşünülmektedir. Ruhun çoğu zaman ağızdan çıktığına ve sinek gibi uçup gittiğine inanılmaktadır. Eşek arısı birini sokarsa, musalla taşında da beklemiş. Karıncalar ahirette insanlara su taşımış, öldürmek günahıdır. Karıncaların üzerine basmamaya özen gösterilir. İnsanların ahirette sırat köprüsünden geçerken onların yardımcı olacağına inanılır. Büyük siyah eşek arısının bir insanın başının etrafında ısrarla dönmesi o kişinin öleceğini işaret eder. Kimi yerlerde canın bedenden bir sinek kılığında ayrılacağı sanılır.

Saruhan ve Tuncer (2010)'in çalışmasında rüyalarda görülen böceklerin halk arasında büyük ilgi gördüğü ve rüya tabirleri kitaplarında böceklerin yer aldığından bahsedilmektedir. Örneğin rüyada arı görmek bereket, başarı ve mutluluğun habercisi olarak yorumlanır. Rüyada karınca görmek bolluk ve bereketin işaretidir. Her hangi bir böcek görmek ise; geveze biriyle evlilik veya küçük bir hasımlık demektir. Böcek yemek mutsuz geçecek bir evliliğe işaret eder. Böcek öldürmek sıkıntılardan uzak ve rahat bir yasama yorumlanır. Uğur böceği; adı üzerinde, üzerinize konarsa yıl boyunca uğur sayılır. Ancak, hiçbir zaman öldürmemek ve ezmek gerekir. O zaman uğursuzluğa dönüştüğüne inanılmaktadır.

Mollaibrahimoğlu (2014) hayvanlar etrafında oluşan inançlardan doğumla ilgili olanları incelediği çalışmasında, hamile bir kadının avucuna memesinden süt sağıp bu sütün içine, gebenin başında bulunan bir bit konursa ve eğer süt içinde bit hareket ederse çocuğunun oğlan, hareket etmezse kız olacağına inanıldığını belirtmektedir.

Nar (2014), Anadolu'da nevruz için yapılan ritüelleri ele aldığı çalışmasında böceklerle ilgili bir ritüel de vermiştir. Buna göre evin bacasına hanede yaşayan aile üye sayısı kadar taş dizilmekte, ertesi gün taşın altına bakılıp kimin taşının altına kırmızı böcek gelmiş ise ona o yılın uğurlu geleceğine inanılmaktadır.

Çevik (2016)'in Konya Bozkır bölgesinde doğumla ilgili inanç ve uygulamaları içeren çalışmasında anlatılan bir ritüede; Dedemli'ye çocuğu olmayan kadınların yanı sıra başından hastalık geçenler de ziyarete gitmektedir. Köyden beş kilometre uzaklıkta, ağaçlık bir dağ yamacında olan Seyid-i Bayram Veli'ye ait türbe ziyaret edilir; iki rekât namaz kılınır, çocuk olması için dua yapılır. Getirilen yumurta ve ekmek yenir; mezar etrafındaki bir ağaca dilek dilendikten sonra çaput bağlanır. Mezarın etrafında üç dört kere dönüldükten sonra mezarın yanı başında (dibinde) bulunan çukura, el sokulup oradan toprak alınır. Ele gelen toprakta çöp gibi, böcek ölüsü gibi bir şey bulunursa çocuk olacağına (yüzde sekseninin çocuğu olduğu söylenmektedir); topraktan bir şey çıkmazsa çocuk olmayacağına inanılır. Sonrasında arkaya dönüp bakılmadan gelinir, şeklinde olup burada topraktan çıkacak böcek vb. bir bebekle özdeşleştirilmektedir.

Küçükaslan ve Uçar (2016) çalışmalarında Diyarbakır bölgesinde halk tarafından müjde kelebeği kime konarsa o kişinin büyük bir müjde alacağına, cırcır böceğinin etrafında olduğu evi koruduğuna, karınca giren eve bereket, bolluk geleceğine, eve giren karınca öldürülürse bereketin kalmayacağına, çekirge fazla olursa kıtlık olacağına, uğur böceklerinin kutsal olduklarından dokunulmaması gerektiğine, çekirge bacağı yemenin hafızaya iyi geleceğine,

peygamberdevesinin değdiği yere şifa vereceğine, eve giren ateş böceğinin hastalık habercisi olduğuna inanıldığını bildirmektedirler.

Sinmez ve Aslım (2017)'ın İçanadolu Bölgesinde hayvanlarla ilgili inanış ve uygulamalar üzerine yapmış oldukları çalışmaya göre; karınca, peygamber örümceği ve arının öldürülmemesi gerektiğine inanıldığı belirtilmektedir. Hava bulutlu iken arılar kovandan dışarı çıkıyorsa yağmur yağmayacağına, kovana giriyor, ıkılmıyorsa yağmur yağacağına, yaz mevsiminde eşek arısı çok olursa kışın çok uzun süreceğine inanıldığını belirtmektedirler.

3. SONUÇ VE TARTIşMA

Anadolu halk inanışları üzerine yapılan çalışmaların incelenmesi sonucunda bu inanışlar içerinde hala yaşatılmakta olan böcekler dair inanışlar belirlenmiştir. Giriş bölümünde bahsedildiği şekilde Anadolu'nun farklı yörelerinde farklılıklar gösterse de; bir böceğin bir eve girmesi, bir kişinin üzerine veya eline konması uğurlu ve iyi haber olarak yorumlanmaktadır. Bu tür inanışlarda böceklerin eve giren bir misafir veya bir haberci gibi algılandığı anlaşılmaktadır.

Çeşitli bölgelerde benzer şekilde yapılan doğumla ilgili ritüellerde böceğin sayısı ve rengi doğacak bebek sayısı ve cinsiyeti ile bağdaştırılmaktadır. Bu tip ritüellerde böcekler yine haberciler olarak nitelendirilmektedir.

Karınca, uğurböceği, peygamberdevesi gibi böcekler Anadolu'nun hemen hemen her bölgesinde uğurlu ve kutsal sayılmakta olup öldürülmeleri veya zarar verilmesi kesinlikle günahlarla yasaklanmaktadır. Bu tür inanışların bu böcek türlerinin korunmasında oldukça etkili bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır.

Baharda görülen ilk kelebeklerin yılın nasıl geçeceğinin habercisi sayıldığı ve kelebeğin renginin iyi ya da kederli bir yıla işaret ettiği inanışta da kelebek bir haberci olarak görülmektedir.

Karıncalar genellikle bereket temsili görülmekte iken, sadece belli dönemlerde görülen kanatlı karıncaların (iftleşme dönemi) ölüm habercisi olduklarına inanılmaktadır. Bilindiği üzere karınca türleri sadece üreme döneminde çiftleşme uçuşu için kanatlı formda görülür ve iftleştikten sonra bu kanatları kaybedip, halkın tanıdığı karınca formuna dönmektedir. Halk arasında kanatlı karıncanın ölüm habercisi sayılması az rastlanan bir olay olmasından kaynaklandığı düşünölmektedir.

Karıncaların ve sineklerin günlük aktiviteleri hava durumu tahminlerinde kullanılmaktadır Farklı yörelerde bu böceklerin farklı aktivitelerine veya yuvalarına bakılarak yağış tahminleri yapıldığı görölmektedir.

Bazı güveler, kanatlarındaki benekler insan gözüne benzediği için mezarlık ve çevresinde rastlanınca bir insanın ruhunu taşıdığına inanılmaktadır. Yine bazı yörelerde ölüm anında insan ruhunun sinek gibi ağızdan çıkıp gittiğine inanılmaktadır.

Sonuç olarak, Anadolu'nun farklı bölgelerinde böceklerle ilgili inanışların çoğunda böcekler bir tür haberci olarak algılanmakta olup varlıklarına önem verilmektedir. Bu nedenle bazı halk inanışları sayesinde bazı böcek türlerinin korunmasının sağlanması nesilden nesile aktarılmasıyla sürekli kılınmaktadır. Biyoçeşitliliğin korumasında, doğa hakkında bilgi ve koruma bilincinin öğretilerek sürekliliğin sağlanması temel oluşturur. Bazı halk inanışlarının buna katkı sağlamış ve sağlıyor olması bu bağlamda oldukça önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Arslan, A. (2006). Ankara Türkmen Köyünde halk inanışları, büyüler, kargışlar, yakarışlar: Kavaközü derlemesi. Akademik Bakış, 10: 1-19.

- Çevik, B. (2016). Bozkır'da Doğumla İlgili İnanç ve Uygulamalar. Uluslararası Sempozyum: Geçmişten Günümüze Bozkır, 06-08 Mayıs, Konya. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları: 9: 861-884.
- Güldemir, M. K. (2008). Afyon-Bolvadin ve çevresi halk inanışları ve uygulamaları. Dokuzevlül Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yük. L. Tezi, 148 pp.
- Karaoğlan, H. (2008). Kahramanmaraş ve çevresinde yaşayan halk inanışları. I. Kahramanmaraş Sempozyumu, Kahramanmaraş, 997-1014.
- Küçükaslan, Ö., Uçar, M. (2016). Diyarbakır folklorunda hayvanlarla ilgili inanışlar üzerine bir araştırma. Euroasian J. Vet. Sci., 32(4): 220-228.
- Mollaibrahimoğlu, Ç. (2008). Anadolu Halk Kültüründe Hayvanlar Etrafında Oluşan İnanç ve Pratikler. Karadenizteknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, 169 s.
- Mollaibrahimoğlu, Ç. (2014). Hayvanlar Etrafında Oluşan İnanç ve Uygulamalar: Doğum Örneği. *Cyrus International University folklor/edebiyat*, 20(78): 9-22.
- Nar, M.Ş. (2014). Halk inanışlarında toplumsal bir sembol olarak Nevruz ritüelleri. *International Journal of Human Sciences*, 11(2): 964-979.
- Olgunsoy, B. (2007). Balıkesir Yöresinden Derlenmiş Bitki ve Hayvanlarla İlgili İnanış ve Uygulamalar Üzerine Bir Araştırma. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Balıkesir, 306 s.
- Saruhan, İ., Tuncer,C. (2010). Kültürel entomoloji. *Anadolu Tarım Bilim. Derg.*, 25(1):21-27.
- Sinmez, Ç.Ç., Aslım, G. (2017). İç Anadolu Bölgesindeki Hayvanlarla İlgili İnanış ve Uygulamalar Üzerine Bir Değerlendirme. *Bilig- Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 205-232.
- Şahin, Ö. A. (2007). Gaziantep'te yaşayan Barak Türkmenleri'nin inanç, adet ve geleneklerinin dinler tarihi açısından değerlendirilmesi. Erciyes Üniv. Sosyal Bilimler Enst. Yük. L. Tezi, 79 pp.
- Tatlılıoğlu, D. (2000). Türkmen ırımları (Halk inançları). *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4: 151-166.
- Uca, A. (2007). Türk toplumunda Hıdrellez II, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 35: 251-284.